

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 11 0 К 003698 11 Кж
Бања Лука, 29.11.2011. године

Врховни суд Републике Српске, у Посебном вијећу за организовани и најтеже облике привредног криминала, састављеном од судија др Вељка Икановића, као предсједника вијећа, Слободана Милашиновића и Драгомира Миљевића као чланова вијећа, уз судјеловање записничара Соње Матић, у кривичном предмету против оптуженог И.Д., због кривичног дјела закључења штетног уговора из члана 266. став 2. у вези став 1. Кривичног закона Републике Српске и оптуженог М.Б., због кривичног дјела несавјесног рада у служби из члана 354. став 2. у вези става 1. Кривичног закона Републике Српске, одлучујући о жалбама бранилаца оптужених, изјављеним против пресуде Окружног суда у Бањој Луци, Посебно одјељење за организовани и најтеже облике привредног криминала број: 11 0 К 003698 10 К од 28.03.2011. године, у сједници вијећа одржаној дана 29.11.2011. године, на коју су приступили специјални тужилац Свјетланка Бијелић, оптужени и њихови браниоци, донио је

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Уважавањем жалби бранилаца оптужених И.Д. и М.Б. укида се пресуда Окружног суда у Бањој Луци, Посебног одјељења за организовани и најтеже облике привредног криминала, број: 11 0 К 003698 10 К од 28.03.2011. године и одређује одржавање претреса пред Врховним судом Републике Српске.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Окружног суда у Бањој Луци, Посебно одјељење за организовани и најтеже облике привредног криминала број: 11 0 К 003698 10 К од 28.03.2011. године оптужени И.Д. оглашен је кривим због кривичног дјела закључења штетног уговора из члана 266. став 2. у вези став 1. Кривичног закона Републике Српске (у даљем тексту: КЗ РС) и осуђен на казну затвора у трајању од 2 (двје) године. Истом пресудом оптужени М.Б. је оглашен кривим због кривичног дјела несавјесног рада у служби из члана 354. став 2. у вези става 1. КЗ РС и осуђен на казну затвора у трајању од 1 (једне) године и 6 (шест) мјесеци. Оптужени су обавезани да плате трошкове кривичног поступка и паушала, док је оштећена РС на основу члана 108. став 1. Закона о кривичном поступку - Пречишћени текст (у даљем тексту: ЗКП) са имовинскоправним захтјевом упућена на парницу.

Против те пресуде жалбе су благовремено изјавили бранилац оптуженог И.Д., адвокат Г.Б.Ж. из Ш., који пресуду побија због битних повреда одредаба кривичног поступка, погрешно или непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде Кривичног закона и одлуке о казни, са приједлогом да се жалба уважи, побијана пресуда преиначи, тако што ће се оптужени ослободити од оптужбе или жалба уважи, побијана пресуда укине и одреди одржавање претреса пред Врховним судом Републике Српске и бранилац оптуженог М.Б., адвокат М.В.П. из З., који пресуду побија због битних повреда одредаба кривичног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, повреде Кривичног закона и одлуке о кривичној санкцији, имовинскоправном захтјеву и трошковима поступка, са приједлогом да се жалба уважи, побијана пресуда преиначи тако што ће се оптужени ослободити од оптужбе или жалба уважи, побијана пресуда укине и одреди одржавање претреса пред Врховним судом Републике Српске.

У одговору на жалбе бранилаца специјални тужилац је предложила да се те жалбе одбију као неосноване и првостепена пресуда потврди.

На сједници вијећа овог суда браниоци оптужених су остали код жалби и приједлога из жалби. Оптужени су прихватили и подржали жалбе својих бранилаца, а специјални тужилац је остао код одговора на жалбе бранилаца оптужених и предложила да се те жалбе одбију као неосноване.

Обе жалбе сматрају да је повријеђен идентитет оптужбе, односно да је оптужба прекорачена измјенама оптужнице од стране првостепеног суда, при чему се апострофира да је првостепени суд измјеном чињеничног описа дјела тако измијенио објективни идентитет оптужбе да је дјело добило сасвим други вид, у чему жалбе налазе битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка и) ЗКП.

Жалбе такође сматрају да је почињена и битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка ј) ЗКП, у облику неразумљивости пресуде, односно да побијана пресуда није дала ваљане разлоге о одлучним чињеницама о томе да су оптужени починили кривична дјела и да побијана пресуда, а посебно њена изрека и разлози на којима се заснива, отвара низ спорних питања како оне правне тако и чињеничне природе.

Жалба браниоца оптуженог М.Б. налази да је почињена и битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. става 2. ЗКП, која се огледа у непримјењивању одредби члана 3. став 2., члана 295. став 2. и члана 304. став 7. ЗКП, а што је све, по ставу ове жалбе, било од утицаја на законито и правилно доношење пресуде.

У приговору мањкавости чињеничне основе жалбе сматрају да је побијана пресуда производ и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и да су закључци у погледу одлучних чињеница резултат погрешне оцјене доказа, а потом да су ти недостаци у чињеничној основи довели до погрешне примјене Кривичног закона. У том контексту жалбе не споре чињенице да је оптужени И.Д., у својству директора Р.н. а.д. С.Б., дана 5.12.2003. године закључио Уговор о услужној преради нафте на одређено вријеме са компанијом В. С.А. Ж., а да је

оптужени М.Б., у својству министра привреде, енергетике и развоја у Влади РС, потписао допис Владе РС, Министарства ... од 19.12.2003. године упућен В. Л.

Испитујући првостепену пресуду у смислу одредбе члана 320. ЗКП, овај суд је одлучио као у изреци овог рјешења из сљедећих разлога:

Анализом побијане пресуде овај суд налази да су основане замјерке жалби побијаној пресуди о одсуству разлога о одлучним чињеницама да су у радњама оптужених садржани елементи кривичних дјела за које су првостепеном пресудом оглашени кривим, па се, за сада, не може прихватити да је чињенично стање правилно и потпуно утврђено, па ни испитати евентуалне повреде Кривичног закона.

Наиме, према чињеничном опису у изреци побијане пресуде оптужени И.Д. је, као директор и заступник Р.н. а.д. С.Б., чији је већински власник РС са 65% учешћа, дана 05.12.2003. године, у Л., са мултинационалном компанијом В. С.А. Ж. закључио Уговор о услужној преради нафте на одређено вријеме, за који је знао да је штетан за предузеће, из разлога наведених у изреци и образложењу побијане пресуде, усљед чега је за РС и Р.н. наступила штета у износу од 13.843.125,02 УСА долара, односно 19.906.482,99 конвертибилних марака, док је оптужени М.Б., присуствујући преговорима, закључењу и потписивању наведеног Уговора у својству министра привреде, енергетике и развоја у Влади РС, свјесним кршењем закона и других прописа и пропуштањем дужности надзора, очигледно несавјесно поступао у вршењу службе, на тај начин што је дозволио да се уговори издавање оригиналног гарантног писма, па је дана 19.12.2003. године, испред Министарства ..., одобрио издавање гарантног писма компанији В., бр. 03-221/03 од 19.12.2003. године, у којем је, позивајући се на Владу РС и Министарство, поред осталог, наведено: Министарство неопозиво и безусловно гарантује испуњење уговорних обавеза Р.н. С.Б., преузетих потписаним Уговором о услужној преради нафте и продаји деривата, иако је био свјестан да такво гарантно писмо Министарство није овлашћено да издаје у име Владе РС и да издавањем таквог гарантног писма може наступити већа имовинска штета за РС и Р.н. усљед објективне немогућности Р.н. да испуни уговорне обавезе усљед чега је за РС и Р.н. наступила штета у износу од 13.843.125,02 УСА долара, односно 19.906.482,99 конвертибилних марака.

Овако конципиран чињенични опис радњи извршења оптуженог И.Д. у изреци побијана пресуда квалификује као кривично дјело закључења штетног уговора из члана 266. став 2. у вези става 1. КЗ РС, а оптуженог М.Б. као кривично дјело несавјесног рада у служби из члана 354. став 2. у вези става 1. КЗ РС. У разлозима пресуде, након што је оцијенио све доказе за које сматра да су битни, појединачно и у зајамној повезаности и утврдио да се у радњама оптужених стичу сва битна обиљежја кривичних дјела која им се стављају на терет, суд је утврдио и да су оптужени у вријеме извршења тог кривичног дјела били урачунљиви и да су кривична дјела починили са директним умишљајем. Закључује се коначно, да је оптужени Д. свјесно закључио штетан уговор јер је знао да преузете обавезе не може испунити, усљед чега је за правно лице наступила велика штета, те да је оптужени Б. свјесним кршењем законских и других прописа, пропуштањем дужног надзора и очигледно несавјесним поступањем које се огледа у чињеници да је, свјестан стања рафинерије и

тржишта, дозволио да се уговори издавање оригиналног гарантног писма, чиме је обавезао Министарство ... и Владу РС да гарантују извршење уговорних одредби, односно у коначном да исплате штету која је наступила неизвршењем Уговора у износу који прелази 50.000 КМ.

Оправдано се жалбама бранилаца оптужених приговара да овакво образложење не садржи разлоге за чињенице од одлучног значаја које оправдавају закључак побијане пресуде да су оптужени извршили кривична дјела за која су оглашени кривим том пресудом. Наиме, у изреку побијане пресуде уносе се елементи свјесног поступања, односно поступања са директним умишљајем (оптужени Д.- знао да је уговор штетан за предузеће, а оптужени Б. - био свјестан да гарантно писмо Министарство није овлаштено да издаје у име Владе и да његовим издавањем може наступити већа имовинска штета за РС), али се не дају одговори на кључна питања. Не дају се одговори на питања због чега је закључени уговор био штетан у вријеме закључења, да ли је то оптужени Д. знао, да ли је уговор штетан и да ли је штета наступила због тога што је оптужени Д. знао да Р. неће моћи испоштовати уговорне обавезе у вези продаје прерађене нафте или што није било могуће производити нафтне деривате који су по врсти, квалитету и количини конкурентни на домаћем тржишту или што тржиште нафтних деривата у БиХ није уређено или због тога што Р. није била у могућности да оствари рандмане из Табеле или због уговореног ексклузивитета у испоруци сирове нафте. Ово посебно што из налаза и мишљења вјештака економске струке Е.К., која је за израду налаза и мишљења користила највише документацију привредног друштва В. произилази, између осталог, да је сирова нафта допремљена у јануару 2004. године у количини од 33.488,544 мт, у фебруару 2004. године у количини од 35.549,258 мт, у мају 2004. године у количини од 42.987,351 мт и у октобру 2004. године у количини од 30.152,871 мт, што укупно износи у 2004. години 205.012,815 мт, а у 2005. години испоручено је 104.297,567 мт, што значи да ни у једном мјесецу до разрјешења оптужених (30.6.2004. године) није испоручена ни минимална уговорена количина сирове нафте од 60.000 мт како је то регулисано чланом 1. тачка 1. наведеног Уговора. Исто тако из овог налаза произилази мишљење да би Р., да је добила уговорену количину сирове нафте, постигла приход од 31.810,443,00 КМ, да је вјештак све израчуне добила на бази евиденција из материјално - складишног књиговодства В. колико је производа запримљено, а колико је сирове нафте издато на прераду, да су израчун радили експерти В., да је израчун рађен на бази онога што су они очекивали добити од продаје тих производа и да В. није користио цијену сировине када су рачунали колико је сировине упропаштено, неискориштени радман, него су користили продајну цијену готовог производа, чиме су они обрачунавали своју пропуштену добит, да су они (В.) приликом обрачуна кренули од тога да су тај новац, односно ту сировину заиста прерадили, они не би добили цијену сировине, него би добили приход од продаје готовог производа и то је основ иначе за израчунавање пропуштене добити, шта би било да је продано и да је неплаћено и да се све одвијало како треба и да нису рачунали да им се само рефундира трошак за потрошену сировину. Коначно, прихватајући у цјелости налаз и мишљење вјештака оптужбе Е.К., а дјелимично вјештака одбране суд је утврдио да је радњама оптужених за Р. и РС наступила штета у износу од 13.843.125,02 УСА долара, односно 19.906.482,99 конвертибилних марака.

У односу на оптуженог Б. се такође не дају одговори на кључно питање зашто је овај оптужени очигледно несавјесно поступао у вршењу службе, на тај начин што је дозволио (!) да се чланом 24. алинеја 1. Уговора, као један од предуслова, уговори издавање оргиналног гарантног писма (оригинал леттер оф Гуарантее) од стране Министарства, иако из доказа изведеног на главном претресу, односно дописа Министарства ... од 10.11.2003. године, који је потписао министар - оптужени М.Б., упућено В. С.А. Ж., произилази да су примили писмо намјере за успостављање сарадње са Владом РС и Р.н. С.Б., која одражава суштину разговора са предсједником Владе РС и предсједником РС, слиједом чега сматрају корисним да у циљу тражења рјешења отпочну разговори представника В. са руководством Р. и овог Министарства, уз даљи навод да су у основи прихватљиви понуђени услови сарадње, с тим да је неопходно све елементе пословно техничке сарадње утврдити у директним разговорима, да је дана 19.11.2003. године у Министарству ... РС одржан састанак коме су присуствовали оптужени Д. и Б., предсједник Владе РС Д.М., тема је била иницијатива од стране В., због чега је након тога одржан састанак код предсједника Републике Д.Ч., којем су присуствовали и министар финансија Б.К., министар трговине Б.Г., као и представници В., С.Ј. и Б.Ф., а на којем је дефинисана стратегија сарадње (свјedoци Д.Б. и Д.Ч.) и да писмо од 19.12.2003. године, према тумачењу свјedoка В.П. не садржи ни минималне битне елементе банкарске гаранције већ елементе, како то овај свједок наводи, гаранције за добро извршење посла. Посебно је нејасно и необразложено утврђење првостепеног суда да је радњама и оптуженог Д. и оптуженог Б. за Р. и РС наступила истовјетна штета у износу од 13.843.125,02 УСА долара, односно 19.906.482,99 конвертибилних марака, а који износ представља квалификаторну околност кривичних дјела која се оптуженима стављају на терет.

У наведеним недостацима изреке и образложења побијане пресуде садржана је битна повреда одредаба кривичног поступка из члана 311. став 1. тачка ј) ЗКП, па се не може прихватити да је чињенично стање правилно и потпуно утврђено, па ни испитати евентуалне повреде Кривичног закона. Осим тога образложење побијане пресуде са наведеним недостацима датих разлога, у цјелини посматрано, не задовољава критерије прописане одредбом члана 304. став 7. ЗКП да би се могло прихватити као мјеродавно образложење, на које се жалбама бранилаца оптужених с правом указује.

Како наведени недостаци представљају битну повреду одредаба кривичног поступка и како се ради о повредама одредаба кривичног поступка таквог карактера које није могуће санирати одлуком која се доноси у сједници другостепеног вијећа, то је уважавањем жалби бранилаца оптужених, а у смислу одредбе члана 329. став 1. тачка а) и б) ЗКП, ваљало укинути првостепену пресуду и одредити одржавање претреса пред другостепеним судом према правилима које предвиђа одредба члана 331. ЗКП, након тога ће овај суд у својој пресуди оцјенити основаност и осталих навода изнесених у жалбама.

Записничар
Соња Матић

Предсједник вијећа
Др Вељко Икановић

Тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарнице
Амила Подрашчић